

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Pozvánka na ples je určena mně.
 B) Kvůli mně jsme do kina přišli pozdě.
 C) Nové pojetí známé hry vadilo jen mně.
 D) Podle **mně** jsme na tu výstavu neměli chodit.

Zdůvodnění

Zájmeno *já* je ve větě užito v 2. pádě (podle koho, čeho?), správný tvar je tedy *mě*, případně *mne*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Sestře náramně slušely boty na podpatcích.

(CZVM)

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o výchozím textu není pravdivé?

- A) Slovo *boty* je ve větě podmětem.
 B) Slovo *sestře* je ve větě předmětem.
 C) Věta obsahuje přívlastek neshodný.
 D) Věta obsahuje příslovečné určení místa.

Zdůvodnění

- Slovo *boty* je ve větě podmětem (kdo, co slušelo? – *boty*).
- Slovo *sestře* je ve větě předmětem (komu, čemu slušely boty? – *sestře*).
- Přívlastkem neshodným je ve větě výraz *na podpatcích* (jaké boty? – *na podpatcích*).
- Věta žádné příslovečné určení místa neobsahuje, na žádný větný člen, který rozvíjí sloveso, se nelze zeptat otázkami kde, kam, odkud, kudy apod.

max. 3 body

3 Přiřadte k jednotlivým definicím (3.1–3.3) možnost (A–E), která obsahuje příklad definovaného pojmu:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 3.1 **Neologismy** jsou nová slova, která se v jazyce začala užívat v poslední době, např. *smajlík*. _____
- 3.2 **Historismy** jsou slova a slovní spojení označující zaniklé historické skutečnosti, např. *ponocný* – dříve obecní noční hlídač. _____
- 3.3 **Archaismy** jsou zastaralá slova či tvary slov, které byly nahrazeny novějšími slovy či tvary slov, např. *lučba* – zastarale chemie, *řku* – řeknu. _____

(V. Styblík a kol., Český jazyk pro 9. ročník základní školy, upraveno)

- A) Za věrné služby se pážeti odměnili jen tuctem krejcarů.
- B) Kupte si za zvýhodněnou cenu náš ručně pletený svetr.
- C) V pohádkách často vystupují stateční princové a pyšné princezny.
- D) Pomněmež na časy těch prvních let, nežli sem vkročilo naše plémě.
- E) Když jsem studoval, našel jsem si kamarády mezi programátory a ajťáky.

Zdůvodnění

3.1 – E)

Neologismus je slovo *ajťák* (nespisovné slovo označující člověka, který se zabývá informačními technologiemi).

3.2 – A)

Historismy jsou slova *páže* (mladý šlechtic konající drobné služby u dvora) a *krejcar* (dřívější platidlo).

3.3 – D)

Archaismy jsou slova *pomněmež* (tj. *vzpomeňme si*), zastaralé je také slovo *plémě* (tj. *plemeno, rod, rasa*).

Žádná z posuzovaných definic neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti C).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 4–6

(1)

V pimprlové komedii stalo se,
že usedla vosa králi na nose.
Král se namíchl a bouch pěstí do stolu:
„Zavolejte na tu vosu Škrholu!“

(2)

Škrhola si řek, že vosu **prožene**,
sukovicí mohutně se ožene,
a jak tak ta vosa sedí na nose,
bouchne ji a v tu ránu je po vose.

(3)

Zbývá jen, abychom
k tomu dodali:
V tu ránu
je po vose
i po králi.

(4)

Chtěl bych radit, nijak vás však nenutím,
malé věci řešte ruky mávnutím.
Nedopadnete tak jako Škrhola,
nebudou vás považovat za...

(J. Suchý, Škrhola, upraveno)

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

4.1 Výchozí text je ukázkou neuměleckého textu.

A	N
☐	☒

4.2 V první sloce má první verš stejný počet slabik jako verš druhý.

☒	☐
-------------------------------------	--------------------------

4.3 V druhé sloce se třetí verš rýmuje s veršem bezprostředně následujícím.

☒	☐
-------------------------------------	--------------------------

4.4 V druhé sloce se vyskytuje přirovnání.

☐	☒
--------------------------	-------------------------------------

Zdůvodnění

- 4.1 – nepravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky zde užitě jsou příznačné pro umělecký text
- 4.2 – pravdivé tvrzení → první i druhý verš první sloky mají po 11 slabikách
- 4.3 – pravdivé tvrzení → v druhé sloce se třetí verš rýmuje s veršem bezprostředně následujícím (*a jak tak ta vosá sedí na nose × bouchne jí a v tu ránu je po vose*)
- 4.4 – nepravdivé tvrzení → v druhé sloce se žádné přirovnání nevyskytuje, nic se k ničemu nepřírovnává – slovo *jak* užitě ve třetí verši pouze připojuje vedlejší větu, tento verš vyjadřuje čas, kdy Škrhola bouchnul vosu

max. 3 body

5

5.1 Napište infinitiv slovesa tučně vyznačeného ve výchozím textu.

5.2 Napište kořen slova *nedopadnete*.

5.3 Napište spisovné tříslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem *sedí* a zároveň se skloňuje podle vzoru *město*.

Řešení

5.1 – prohnat

5.2 – pad

5.3 – sedadlo/sedátko

1 bod

6 Která z následujících možností nejlépe vystihuje význam rady *malé věci řešte ruky mávnutím?*

- A) zajíce v pytli nekupujte
- B) nedělejte kozla zahradníkem
- C) nedělejte z komára velblouda
- D) darovanému koni na zuby nehleďte

Zdůvodnění

- *Kupovat zajíce v pytli* znamená *kupovat něco neznámého, neviděného, nevyzkoušeného* (nekupujte zajíce v pytli → nekupujte něco, co pořádně neznáte).
- *Dělat kozla zahradníkem* znamená *svěřit něco někomu nepovolanému* (nedělejte kozla zahradníkem → nesvěřujte práci někomu, kdo ji neumí).
- *Dělat z komára velblouda* znamená *něco nesmírně zveličovat, přehnaně se zabývat malým problémem* (nedělejte z komára velblouda → nezveličujte malé problémy, nepřikládejte malým problémům velkou důležitost).
- Přísloví *darovanému koni na zuby nehleď* má význam *dary přísně neposuzuj* (tzn. když něco dostaneš darem, buď vděčný a dar nekritizuj).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

(1) Každý člověk má na prstech, dlaních a ploskách **nohou** papilární linie. Jsou to vlastně takové výstupky na kůži, které vytvářejí složité obrazce. Na světě neexistují dvě osoby s naprosto shodnými **obrazci** papilárních linií. Toho využívá daktyloskopie, nejstarší a nejspolehlivější metoda identifikace lidí podle otisků prstů.

(2) O jedinečnosti otisků prstů věděli už staří Asyřané v období kolem roku 2000 před naším letopočtem. Obchodníci je přidávali na výrobky, aby zabránili jejich padělání. V minulosti byla daktyloskopie populární v Číně, do Evropy pronikla až mnohem později. Na rozvoji tohoto oboru měl zásadní podíl i český vědec Jan Evangelista Purkyně.

(3) Kriminalistika využívá poznatků o **otiscích** prstů už delší dobu. A jak to všechno funguje? Člověk má neustále trochu zpocené ruce a právě pot zůstává na **věcích**, kterých se dotýkáme. Když zločinci **šáhnou** na místě činu na **nějaký** předmět, zanechají na něm otisky prstů, jež je následně mohou usvědčit. Otisk prstů sice pouhým okem nevidíme, můžeme ho ale zviditelnit nejrůznějšími metodami. Jedna z nich spočívá v použití magnetických prášků, které kriminalisté štětcem nanesou na podezřelé předměty. Prášek se **nachytá** na místa, kde jsou otisky. Ty pak stačí přenést na fólii a donést do laboratoře.

(4) Otisky z místa činu často nejsou zcela čitelné. Když je kriminalisté porovnávají s dalšími otisky v databázi, musejí nalézt vždy alespoň deset shodujících se obrazců na papilárních liniích. Až poté je jasné, že se opravdu nemylí.

(21. století junior 8/2016, upraveno)

1 bod

7 Ve které z následujících možností jsou uvedena pouze klíčová slova a klíčová slovní spojení vystihující obsah sdělení třetího odstavce výchozího textu?

- A) zločinci, otisk, spočítat, delší doba
- B) kriminalisté, oko, spočítat, místo činu
- C) zločinci, oko, magnetický prášek, delší doba
- D) kriminalisté, otisk, magnetický prášek, místo činu

Zdůvodnění

Obě slova a obě slovní spojení uvedená v možnosti D) jsou klíčová, tedy zásadní z hlediska obsahu sdělení třetího odstavce: *kriminalisté* jsou lidé, kteří na *místě činu* snímají *otisky prstů* pomocí *magnetických prášků*.

Ostatní slova a slovní spojení v daném kontextu klíčová nejsou.

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
8.1 Pomocí daktyloskopie se analyzují složky lidského potu.	☐	☒
8.2 Asyřané začali otisky prstů využívat před dvěma tisíci lety.	☐	☒
8.3 Každý člověk má shodné otisky prstů nejvýše s jednou další osobou na světě.	☐	☒
8.4 Aby mohli kriminalisté jednoznačně identifikovat zločince, musí porovnat otisky deseti jeho prstů s databází.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

9 Vypište z druhého odstavce výchozího textu všechna zájmena.

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

naším, je, jejich, tohoto

1 bod**10 Ve které z následujících možností je nahrazeno nespisovné slovo užitá ve výchozím textu slovem spisovným?**

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) místo *trochu* má být *trošku*
- B) místo *šáhnou* má být *sáhnou*
- C) místo *nějaký* má být *jakýsi*
- D) místo *nachytá* má být *zachytí*

Zdůvodnění

Slova *trochu*, *nějaký* a *nachytat* (včetně tvaru *nachytá*) jsou slova spisovná.

1 bod**11 Které z následujících slov je ve výchozím textu užitá v chybném tvaru?**

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) nohou
- B) obrazci
- C) otiscích
- D) věcích

Zdůvodnění

Slovo *věc* musí být v textu užitá v 6. pádě množného čísla (pot zůstává na kom, na čem?), náležitý tvar je tedy *věcech*. Slovo *věc* nemá v žádném pádě čísla jednotného ani čísla množného tvar *věcích*.

max. 2 body**12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):**

	A	N
12.1 Na celém území povstalci bojovali o přežití, situaci jim navíc stížil vytrvalý déšť.	☐	☒
12.2 Nejdřív jsme z prken zbili lavice, poté jsme se pustili do výroby dřevěného stolu.	☐	☒
12.3 Opravy zchátralého srubu trvaly mnohem déle, než kdokoli ze skautského oddílu čekal.	☒	☐
12.4 Vichřice a krupobití způsobily místním obyvatelům velké škody, z nichž se dodnes nevzpamatovali.	☒	☐

Zdůvodnění

- Sloveso *ztížit* je odvozené předponou *z-* (vyjádření *výsledku děje* – učinit něco těžším).
- Sloveso *sbit* je odvozené předponou *s-* (význam *směřování dohromady*).

max. 2 body

13 Na každé vynechané místo (*****) v ustálených spojeních doplňte příslušné slovo:

- 13.1 Monika uvedla, že je autorkou článku do školních novin. Ve skutečnosti ale celý článek napsala Jana, Monika jen opravila chyby. Monika se chlubí cizím ****.*
- 13.2 Paní učitelka nám říkala, že pokud něco opišeme z internetu a vydáváme to za vlastní výtvar, je to podvod. Martin se začal rozčilovat, jak prý si to někdo vůbec může dovolit. Přitom vím, že z internetu opsal referát. Potrefená ****.* se vždycky ozve.

Řešení

- 13.1 – peřím
13.2 – husa

3 body

14 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Cenné cennosti jsou jakoby vzácnější, „člověk za ně dostane víc peněz“, tvrdil na policejní stanici, když posléze všechno vyšlo najevo.

B) Ráno jsem nastoupila do tramvaje. Posadila jsem se a aktovku jsem dala na zem.

C) To znamená, že je přiměje, aby dělali, co si přeje. Stačí se jim dostatečně dlouho dívat do očí. A teď Bubla zabodl oči do mě. Protože chtěl získat mou aktovku! Asi si myslel, že je plná úžasných věcí.

D) Kdybych to věděla, dávala bych si pozor. Zíral přímo do mých očí. Najednou se mi začala točit hlava. Bubla totiž umí hypnotizovat lidi.

E) Přímo naproti mně seděl takový tloušťák se světlým knírkem. Netušila jsem, že je to proslulý zloděj Bubla.

F) Neboli „cenných cenností“, jak tomu říkal. Nikoli jen cenností, jak říkají ostatní lidé.

(A. Lindgrenová, *Zlodějíček Bubla*, upraveno)

- 14.1 _____
14.2 _____
14.3 _____
14.4 _____
14.5 _____
14.6 _____

Řešení

14.1 – B)

14.2 – E)

14.3 – D)

14.4 – C)

14.5 – F)

14.6 – A)

B) Ráno jsem nastoupila do tramvaje. Posadila jsem se a aktovku jsem dala na zem.

E) Přímo naproti mně seděl takový tloušťík se světlým knírkem. Netušila jsem, že je to proslulý zloděj Bubla. **D)** Kdybych to věděla, dávala bych si pozor. Zíral přímo do mých očí. Najednou se mi začala točit hlava. Bubla totiž umí hypnotizovat lidi. **C)** To znamená, že je přiměje, aby dělali, co si přeje. Stačí se jim dostatečně dlouho dívat do očí. A teď Bubla zabodl oči do mě. Protože chtěl získat mou aktovku! Asi si myslel, že je plná úžasných věcí.

F) Neboli „cenných cenností“, jak tomu říká. Nikoli jen cenností, jak říkají ostatní lidé.

A) Cenné cennosti jsou jakoby vzácnější, „člověk za ně dostane víc peněz“, tvrdil na policejní stanici, když posléze všechno vyšlo najevo.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Prarodiče kdysi koupili chatu poblíž Břeclavi. Pobyty na chatě se vždy líbily nejen nejmladším členům rodiny, ale i **dospělím**. Proto se zde všichni pravidelně scházíme a podnikáme rodinné výlety. Vyrazit první zářijový víkend na houby je téměř povinností. Ani letošní rok nebyl výjimkou.

Babička a děda se **vydaly** na cestu dřív než my v naději, že budou ve sběru hub úspěšnější. Jejich záměr by se **zřejmě** splnil, kdyby se ovšem neztratili. A tak zbytek rodiny vzdal hledání hub a místo toho začal **skoumat** okolí. Asi po tříhodinovém pátrání jsme prarodiče objevili na odlehlé mýtině. Záchranná akce tak nakonec skončila dobře.

(CZVV)

max. 4 body

15 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Zdůvodnění

- Slovo *dospělým* je zpodstatnělé přídavné jméno, které se skloňuje podle vzoru *mladý (pobyty se líbily mladým – dospělým)*.
- Jedním ze členů několikanásobného podmětu je podstatné jméno rodu mužského životného (*děda*), v koncovce přičestí činného proto je *-i (vydali)*.
- Slovo *zřejmě* je příbuzné se slovem *zřejmý*.
- Slovo *zkoumat* je odvozeno příponou *-z-*, jde o ustálený případ.

16 Přiradte k jednotlivým řadám slov (16.1–16.4) odpovídající tvrzení (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 16.1 jabloň – koruna – list _____
- 16.2 hlava – ucho – prsteníček _____
- 16.3 citoslovce – houba – kružítko _____
- 16.4 nemocnice – popálenina – prášek _____

- A) První dvě slova jsou mnohoznačná, třetí je jednoznačné.
- B) První dvě slova jsou jednoznačná, třetí je mnohoznačné.
- C) První slovo je mnohoznačné, další dvě slova jsou jednoznačná.
- D) První slovo je jednoznačné, další dvě slova jsou mnohoznačná.
- E) První slovo je jednoznačné, druhé je mnohoznačné, třetí je jednoznačné.
- F) První slovo je mnohoznačné, druhé je jednoznačné, třetí je mnohoznačné.

Zdůvodnění

16.1 – D)

První slovo *jabloň* má význam jediný – *ovocný strom nesoucí jablka*. Druhé slovo i třetí slovo mají více významů, např.:

- *koruna* – *ozdoba hlavy jako odznak panovnické hodnosti* (královská koruna), *jednotka měny* (česká koruna), *rozvětvená část stromu* (koruna dubu);
- *list* – *část rostliny* (list dubu), *kus papíru* (počmáraný list), *doklad* (rodný list).

16.2 – A)

Pouze první dvě slova mají více významů, např.:

- *hlava* – *část lidského těla* (bolí mě hlava), *vedoucí osoba* (hlava rodiny), *život* (stálo ho to hlavu);
- *ucho* – *část lidského těla* (odstávající uši), *věc připomínající tvarem ucho* (ucho na tašce).

Třetí slovo *prsteníček* má význam jediný – *prst vedle malíčku*.

16.3 – E)

První slovo i třetí slovo mají význam jediný: *citoslovce* – *druh neohebných slov*; *kružítko* – *náčiní na rýsování kružnic a oblouků*. Druhé slovo má více významů, např. *rostlina rozmnožující se výtrusy* (jedlá houba), *měkká pórovitá hmota* (houba na tabuli).

16.4 – B)

První slovo i druhé slovo mají význam jediný: *nemocnice* – *zdravotnické zařízení*; *popálenina* – *poranění vzniklé popálením*. Třetí slovo má více významů, např. *hmota rozmělněná na malé částičky* (prášek do pečiva), *pilulka* (prášek na alergii).

Žádná z posuzovaných řad slov neodpovídá ani tvrzení C), ani tvrzení F).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 17–22

TEXT 1

(1) Morgarath, pán Deštných a temných hor, přejel pohledem své ponuré panství a snad už potisící zaklel. Tohle je všechno, co mu zbylo – hromada rozeklaných žulových skalních stěn. Samé skály a kamení, nikde ani náznak zeleně, která by tu jednotvárnost oživovala.

(2) Na nádvoří právě prováděli výcvik wargalové. Morgarath je z okna sledoval a naslouchal jejich monotónnímu zpěvu beze slov. Byly to zavalité znetvořené bytosti s rysy napůl člověčími, ale se zvířecím čenichem a tesáky jako medvěd. Wargalové nepoužívali žádný mluvený jazyk. Byli prostého ducha, ***** byli jako stvoření k tomu, aby je ovládala nadřazená inteligence. Morgarath je už tenkrát proměnil ve svou armádu, daleko odpornější než noční můra.

(3) Morgarath odstoupil od okna. Patnáct let, pomyslel si, uplynulo od doby, kdy povstal proti tehdy nově zvolenému králi Duncanovi. Morgarath tajně cvičil wargaly, a když se baroni sjeli na hrad Araluen a své vojáky ponechali bez velitelů, zaútočil. V několika dnech rozdrtil bezradné královské vojsko a obsadil jihovýchodní čtvrtinu Araluenského království. Pak ale lord Northolt, nejvyšší velitel královské armády, dal dohromady družinu věrných, která posílila slábnoucí odvahu ostatních.

(4) Obě armády se střetly u řeky Kuřavky. Pět hodin byla bitva nerozhodná. Zrádné břehy s pohyblivým pískem vytvářely bariéru, která chránila Morgarathovo pravé křídlo. Jeden hraničář však našel tajný brod a převedl přes něj těžkou kavalérii. Jezdci se tak objevili v rozhodujícím okamžiku bitvy a zaútočili na zadní voj Morgarathovy armády. Wargalové měli jednu slabinu – báli se koní. Nedokázali proto vzdorovat náporu jezdeckta a po hodině začali ustupovat. Morgarath šel s nimi.

(5) Zůstal ve vyhnanství patnáct let. Teď usoudil, že nadešel čas pomsty. Ještě jednou povede své wargaly do útoku.

Pozn. kavalérie – vojenská jednotka bojující na koních

(J. Flanagan, Hraničářův učeň, upraveno)

TEXT 2

Větné členy v přístavkovém vztahu pojmenovávají jednu skutečnost různými způsoby. Například ve větě *Naše škola má ve znaku sovu, symbol moudrosti* je dvojitým způsobem pojmenována sova.

(CZVV)

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
17.1 Bitva u řeky Kuřavky trvala celkem pět hodin.	☐	☒
17.2 Wargalové mluvili zvláštním jazykem, kterému rozuměl jen Morgarath.	☐	☒
17.3 Morgarath zabral království ležící jihovýchodně od Deštných a temných hor.	☐	☒
17.4 K porážce Morgarathovy armády v bitvě u řeky Kuřavky přispěl jeden hraničář.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

18 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytují větné členy v přístavkovém vztahu?

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

- A) pak ale lord Northolt, nejvyšší velitel královské armády
- B) bytosti s rysy napůl člověčími, ale se zvířecím čenichem
- C) vytvářely bariéru, která chránila Morgarathovo pravé křídlo
- D) proměnil ve svou armádu, daleko odpornější než noční můra

Zdůvodnění

Lord Northolt je v posuzovaném úseku pojmenován dvojím způsobem: jednak titulem a jménem, jednak hodností v armádě.

19 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Děj v celém druhém odstavci se odehrává o patnáct let dříve než děj v prvním odstavci.
- B) Děj v celém třetím odstavci se odehrává o patnáct let dříve než děj v prvním odstavci.
- C) Děj v celém čtvrtém odstavci se odehrává o patnáct let dříve než děj v prvním odstavci.
- D) Děj v celém pátém odstavci se odehrává o patnáct let dříve než děj v prvním odstavci.

Zdůvodnění

- V prvním odstavci je představen Morgarath, pán Deštných a temných hor, příběh je zasazen do určitého prostředí (Morgarathovo sídlo) a určitého času (zatím blíže nespecifikovaná doba po porážce Morgarathovy armády u řeky Kuřavky), který je v daném příběhu přítomností.
- V druhém odstavci se děj odehrává většinou v přítomnosti (Morgarath sleduje výcvik wargalů, tyto bytosti jsou následně popsány), na konci odstavce je uvedena vzpomínka na minulost: *Morgarath je už tenkrát proměnil ve svou armádu, daleko odpornější než noční můra.*
- Třetí odstavec začíná v přítomnosti (*Morgarath odstoupil od okna. Patnáct let, pomyslel si, uplynulo od doby, kdy povstal proti tehdy nově zvolenému králi Duncanovi.*) a pokračuje popisem událostí, které se staly před patnácti lety (*Morgarath tajně cvičil wargaly, a když se baroni sjeli na hrad Araluen a své vojáky ponechali bez velitelů, zaútočil. V několika dnech rozdrtil bezradné královské vojsko a obsadil jihovýchodní čtvrtinu Araluenského království. Pak ale lord Northolt, nejvyšší velitel královské armády, dal dohromady družinu věrných, která posílila slábnoucí odvahu ostatních.*).
- Celý čtvrtý odstavec popisuje průběh bitvy u řeky Kuřavky, je zde tedy vylíčena událost, která se odehrála před patnácti lety.
- V pátém odstavci vzpomínková pasáž končí, děj se opět vrací do přítomnosti (*Ted' usoudil, že nadešel čas pomsty.*).

20 Která z následujících spojek nejspíše patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

- A) tudíž
- B) nýbrž
- C) jestliže
- D) přestože

Zdůvodnění

V posuzovaném souvětí druhá a třetí věta (*byli jako stvoření k tomu, aby je ovládala nadřazená inteligence*) vyjadřují to, co jako důsledek vyplývá z předcházející věty (*byli prostého ducha*). Náležitým spojovacím výrazem je *tudíž*, toto slovo má jako jedině odpovídající význam (*Byli prostého ducha, tudíž byli jako stvoření k tomu, aby je ovládala nadřazená inteligence.*).

21 Ve které z následujících dvojic slov je mezi slovy stejný významový vztah jako ve dvojici slov *kavalérie – jezdec* zvýrazněných v TEXTU 1?

Všechny významové vztahy je nutné posuzovat v kontextu TEXTU 1.

- A) vojsko – velitel
- B) armáda – voják
- C) jezdeckvo – wargal
- D) království – hraničář

Zdůvodnění

V možnosti B) je mezi slovy stejný významový vztah jako ve dvojici slov *kavalérie – jezdec*: slovo *jezdec* označuje v textu příslušníka *kavalérie* (*kavalérie* se skládá z jezdců), slovo *voják* označuje v textu příslušníka *armády* (*armáda* se skládá z vojáků).

Ostatní posuzované dvojice neodpovídají zadání, což vyplývá z významů, které v kontextu TEXTU 1 mají jednotlivá slova:

- slovo *vojsko* označuje královskou armádu, slovo *velitel* označuje několik lidí, kteří veleli královské armádě → vojsko se neskládá z velitelů;
- slovo *jezdeckvo* označuje oddíl královských vojáků (jezdců), *wargalové* byli tvorové, které Morgarath proměnil ve svou armádu, nebojovali však na koních, neboť těch se báli → jezdeckvo se neskládá z wargalů;
- slovo *království* označuje zemi, v níž vládne král Duncan (konkrétně Araluenské království), slovo *hraničář* označuje jednoho ze strážců hranic → království se neskládá z hraničářů.

22 Vypište z prvního odstavce TEXTU 1 všechna podstatná jména, která jsou v textu užitá v 2. pádu.

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

hor, stěn, zeleně

max. 2 body

23 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
23.1 Nevyzpytatelný člověk často budí mezi lidmi obavy.	☒	☐
23.2 Po několikaměsíčním strádání se konečně dosyta najedli.	☒	☐
23.3 Jako studený předkrm nám servírovali sirové hovězí maso.	☐	☒
23.4 Nový obchod s hudebními nástroji nabízí kvalitní houslové smyčce.	☒	☐

Zdůvodnění

Slovo *sirový* je vyjmenované slovo.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 24–27

TEXT 1

Co vznikne, když se spojí věda, vtip a starost o lidském zdraví? Třeba schody à la piano. Jak všichni víme, pokud vedle schodiště jezdí eskalátory, dá většina z nás přednost svezení před namáhavějším výstupem po schodech. Lidé tak nevyužijí skvělou příležitost ke zdravému pohybu, kterého mají obvykle velmi málo.

Ve Stockholmu se skupina nadšenců rozhodla to změnit. Jedny nudné schody vedoucí z metra přeměnila v krásnou klaviaturu. Nakonec pomocí různých drátků a speciálních desek docílili toho, že každý schod po našlápnutí zahrál tón. Než člověk vyšel až nahoru, zahrál přibližně tři stupnice. Díky této akci byl eskalátor takřka prázdný a lidé si to s úsměvem hráli po schodišti.

(www.in.cz, upraveno)

TEXT 2

Vlastní předložky jsou vždy jen předložkami (*za, k*), **nevlastní předložky** mohou být i jiným slovním druhem (*šel okolo a ani se nezastavil* – příslovce, *vzal ji okolo pasu* – předložka).

(CZVV)

max. 2 body

24 V následujících větách (24.1–24.2) změňte tučně vyznačený úsek ve vedlejší větu tak, aby význam TEXTU 1 zůstal zachován. Vzniklé souvětí musí být gramaticky správně.

24.1 Ve Stockholmu se skupina nadšenců rozhodla **to změnit**.

24.2 Jedny nudné schody **vedoucí z metra** přeměnila v krásnou klaviaturu.

Řešení

24.1 – např. Ve Stockholmu se skupina nadšenců rozhodla, *že to změní*.

24.2 – např. Jedny nudné schody, *které vedly z metra*, přeměnila v krásnou klaviaturu.

1 bod

25 Který z následujících úseků TEXTU 1 obsahuje předložku nevlastní?

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

- A) než člověk vyšel až nahoru
- B) vedle schodiště jezdí eskalátory
- C) dá většina z nás přednost svezení
- D) každý schod po našlápnutí zahrál tón

Zdůvodnění

Slovo *vedle* je v posuzovaném úseku předložkou, v jiné větě může být příslovcem, např. *Stál těsně vedle*. V úseku uvedeném v možnosti A) se nevyskytuje žádná předložka, ve zbylých úsecích se vyskytují pouze předložky vlastní (z + po).

1 bod

26 Který z následujících úseků podtržených v TEXTU 1 obsahuje chybně užitý tvar slova?

Uvedené možnosti je nutné posuzovat v kontextu TEXTU 1.

- A) lidském zdraví
- B) namáhavějším výstupem
- C) zdravému pohybu
- D) speciálních desek

Zdůvodnění

Slovo *lidské* musí být v textu užit ve 4. pádě jednotného čísla (starost o koho, co?), náležitý tvar je tedy *lidské*.

1 bod

27 Která z následujících možností nejlépe vystihuje účel TEXTU 1?

- A) přesvědčit čtenáře, aby navštívili Stockholm
- B) informovat čtenáře o zdravém životním stylu
- C) informovat čtenáře o zajímavé akci ve Stockholmu
- D) přesvědčit čtenáře, aby se začali věnovat hře na klavír

Zdůvodnění

V textu se píše o stockholmském unikátu – schodech z metra, které skupina nadšenců přeměnila v klaviaturu. Účelem TEXTU 1 je o této zajímavosti informovat čtenáře.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 28

Podle předem daného plánu úči*ě zvyšoval svou výko*ost.

(CZVV)

1 bod

28 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *n/nn* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *n/nn* uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) n – n – nn
- B) nn – n – n
- C) n – nn – nn
- D) nn – nn – n

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *daný* je odvozeno od slovesa *dát* (konkrétně z tvaru *dán*) příponou *-ý*.
- Příslovce *účinně* je odvozeno od přídavného jména *účinný*, které bylo odvozeno od podstatného jména *účinek* příponou *-ný* (*účinek* → *účinný* → *účinně*) – všechna tato slova mají kořen *-čin-*.
- Podstatné jméno *výkonnost* je odvozeno od přídavného jména *výkonný*, které bylo odvozeno od podstatného jména *výkon* příponou *-ný* (*výkon* → *výkonný* → *výkonnost*).